
Лявон Юрэвіч (Нью-Ёрк, ЗША)

ПОСТАЦЬ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ НА СТАРОНКАХ ГАЗЭТАЎ «БАЦЬКАЎШЧЫНА» І «БЕЛАРУС»¹

Як XVI стагодзьдзе, Скарынаў час — залаты век Беларусі, гэтак зорны час скарынаведы на эміграцыі, у прыватнасьці ў ЗША — гады дзейнасьці Вітаўта Тумаша (1910–1998), заснавальніка і дырэктара Беларускага Інстытута Навукі й Мастацтва (Нью-Ёрк). За ягоным кіраваньнем Інстытутам «Запісы БІНІМ» нездарма называлі «скарынаведнымі»: большая частка матар’ялаў прысьвячалася беларускаму першадрукару. Пераважна гэта былі арыгінальныя артыкулы-досьледы самога Тумаша або шматлікія рэцэнзіі, агляды літаратуры, якія ён зьмяшчаў пад псеўданімамі Сымон Брага, Рыгор Максімовіч.

Адной зь вяршыняў навуковай дзейнасьці Тумаша сталася бібліяграфія «Пяць стагодзьдзяў Скарыніяны»², якую даводзіў да ладу й друкаваў ужо Вітаўт Кіпель, замяніўшы цяжка хворага аўтара на пасадзе дырэктара БІНІМу.

Пазней была зроблена спроба абнавіць Тумашаву бібліяграфію, выдаўшы ейны працяг³; але далейшага разьвіцьця ідэя не атрымала, на жаль.

Імя Фр. Скарыны можна сустрэць бадай ці ня ў кожным пэрыёдыку, што выдаваўся на эміграцыі. Датчыцца гэта й газэтаў «Бацькаўшчына» і «Беларус», якія льга назваць цэнтральнымі выданьнямі дыяспары. Бібліяграфія выдрукаваных на іхных бачынах артыкулаў, зацемак, прысьвечаных Скарынавай постаці і ягонай спадчыне, і прапаноўваецца ўвазе навукоўцаў — як скарыназнаўцаў, гэтак і дасьледнікаў эміграцыі.

1967 год — юбілейны год беларускага друку. Да ўгодкаў вялікага пачыну доктара Францішка Скарыны.

«Беларус», № 117, студзень 1967, с. 1.

А. Б.

Беларускія календары.

«Беларус», № 143, сакавік 1969, с. 3.

Рэфэрат В.Тумаша «Каляндарная сыстэма Беларусі Скарынавай пары. Каляндар Скарыны. Календары Беларускага Адраджэньня».

---

¹ Друкуецца паводле аўтарскага правапісу. (Заўв. рэд.)

² Тумаш, Вітаўт. Пяць стагодзьдзяў Скарыніяны: XVI–XX. Нью Ёрк, Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва, 1989.

³ Францыск Скарына: жыццё і дзейнасьць; паказальнік літаратуры; дадаткі за 1530–1988 гг., 1989–1993 гг. Складальнікі Валянціна Грышкевіч і Лявон Юрэвіч. Мінск, Нацыянальны навукова-асветны цэнтр імя Ф. Скарыны, 1995.

Акула, К.

Скарынаведная канфэрэнцыя.

«Беларус», № 328, студзень–сакавік 1986, с. 1–4.

Акула, К.

Францішак Скарына паводле «роднай партыі». [Драма].

«Беларус», № 251, сакавік 1978, с. 1.

«Братский вестник» пра Ф. Скарыну.

«Беларус», № 377, студзень 1991, с. 4.

Артыкул В. Канатуша «Асьветнік і рэфарматар Францыск Скарына. Да 500-годзьдзя ад дня нараджэньня». («Месячнік Саюзу Евангельскіх Хрысьціян Баптыстаў», ЗША, № 4, 1990).

Б.С.

Рэфэрат В. Тумаша ў Беларускам Інстытуце Навукі й Мастацтва «Калі нарадзіўся і калі памёр доктар Скарына?».

«Беларус», № 110, травень 1966, с. 1.

Б.С.

425 год ад сьмерці доктара Скарыны.

«Беларус», № 103–104, лістапад–сьнежань 1965, с. 7.

Белы, Анатоль.

Скарынаведная кніга «Запісаў». «Запісы» № 18. Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва. Нью-Ёрк, 1988. [Рэц.]

«Беларус», № 366, студзень 1990, с. 3, 6.

Бэрд, Том.

Скарынаўскае лета [Менск].

«Беларус», № 371, чэрвень–ліпень 1990, с. 7.

В. З.

Скарынаўскія ўрачыстасьці ў ЗША. На Радгерскім унівэрсытэце.

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 6.

В. З.

Скарынаўскія ўрачыстасьці ў ЗША. У Ньюёрксай публічнай бібліятэцы.

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 4.

Власт (Вацлаў Ластоўскі).

Адзінокі. Эпізод з жыцьця Францішка Скарыны.

«Бацькаўшчына», № 1–2(231–232), 7 студзеня 1955, с. 6–7.

Выстаўка прысьвечаная Скарыну. [Нью Ёрк, Квінскі каледж].

«Беларус», № 377, студзень 1991, с. 4.

Арганізатар — праф. Томас Бэрд.

Да скарынаўскага юбілею ў БССР.
«Беларус», № 117, студзень 1967, с. 3.

Да скарынінскага юбілею. [Менск].
«Беларус», № 352, кастрычнік 1988, с. 7.

Дуж-Душэўскі, Сьцяпан.
Вільня сьвяткуе Ф. Скарыну.
«Беларус», № 376, сьнежань 1990, с. 3.

Дынглі, Джэйм і Пікарда, Гай.
На Скарынаўскіх сьвяткаваньнях [у Менску й Полацку].
«Беларус», № 375, лістапад 1990, с. 4.

Жук-Грышкевіч, Раіса.
500-годзьдзе Францішка Скарыны. [Чыкага].
«Беларус», № 369, красавік 1990, с. 4.

Жук-Грышкевіч, Раіса.
Даніна Скарыну ад Нью Ёрку.
«Беларус», № 133, травень 1968, с. 5.
Выстава «450 год беларускага друку» ў NYPL.

Жук-Грышкевіч, Раіса.
Да 500-х угодкаў ад нараджэньня Ф. Скарыны. (Скарочаны даклад).
«Беларус», № 328, студзень–сакавік 1986, с. 1, 4.

Жук-Грышкевіч, Раіса.
Ф. Скарына ня меў нявольніцкае псыхалёгіі. Ліст у рэдакцыю.
«Беларус», № 375, лістапад 1990, с. 4, 7.

Жук-Грышкевіч, Раіса.
Юбілейны год Скарыны ў Канадзе.
«Беларус», № 328, студзень–сакавік 1986, с. 1.

З. К.

Важныя кнігі для беларускіх кнігазбораў. (Ignacy Dworzancin białoruski polityk i uczonek/ Ihnat Dwarczanin bielaruski polityk i wuczony. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa, 1990, 101 s. I. С. Дварчанін. Францішак Скарына як культурны дзеяч і гуманіст на беларускай ніве. Пераклад з чэскай мовы Тамары Кароткай. Мінск, 1991. 186 с.).

«Беларус», № 383, кастрычнік 1991, с. 8.

Загорны, А.
«Зьвязда», ТАСС і мова Ф. Скарыны.
«Беларус», № 274, люты 1980, с. 6.

Газэта «Зьвязда» абвесьціла, што Скарына выдаў першую кнігу на літоўскай мове.

Загорны, А.

Непрыстойнасьць «Комуніста Беларусі».

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 2.

«КБ» зьмясьціў дасьледваньне В.Тумаша «Скарынаў каляндар і каляндарная сыстэма Беларусі яго пары» («Запісы БІНІМ», № 18) без спасылкі на аўтара.

Загорны, Арсень.

«Скарына і наш (зрусыфікаваны) час».

«Беларус», № 276, красавік 1980, с. 5.

Водгук на кніжку Вечаслава Шалькевіча «Скарына і наш час» (Мінск, 1979).

Запруднік, Янка.

Даклад у БІНІМ пра кнігі Скарыны.

«Беларус», № 120, красавік 1967, с. 5.

Зубкоўскі, В.

Белыя плямы Скарынаведы.

«Беларус», № 355, студзень 1989, с. 5.

Імя Доктара Скарыны.

Афіцыйны камунікат БІНІМ, перасланы ў АН БССР, Менск, на рукі пісьменьніка Кандрата Крапівы, старшыні Арганізацыйнага Камітэту сьвяткаваньня 450-ых угодкаў беларускага друку.

«Беларус», № 126, кастрычнік 1967, с. 2.

Канфэрэнцыя, прысьвечаная Ф. Скарыне. [Варшава].

«Беларус», № 369, красавік 1990, с. 4.

Ад БІНІМ запрошаны др. В. Кіпель, праф. Т. Бэрд.

М. К.

Біблія Скарыны ў расейскіх старавераў.

«Беларус», № 13(19), 18 кастрычніка 1952, с. 4.

Мальдзіс, Адам.

Запаветы Скарыны.

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 1, 7.

Н. А.

Імя Доктара Скарыны.

«Беларус», № 99, чэрвень 1965, с. 2.

Н. К.

У сьвятле архіўных знаходак.

«Беларус», № 98, травень 1965, с. 5.

Пошукі матар'ялаў пра Францішка Скарыну.

Новае пра Скарыну.

«Беларус», № 84, сакавік 1964, с. 3.

Новыя дакумэнты пра Ф. Скарыну.

«Беларус», № 119, сакавік 1967, с. 3.

П. У.

Новае пра Францішка Скарыну.

«Бацькаўшчына», № 9(343), 3 сакавіка 1957, с. 2.

Падрыхтоўка да Скарынаўскага юбілею.

«Беларус», № 117, студзень 1967, с. 2.

Перадрук з: «Літаратура і мастацтва», 25 лістапада 1966.

[Паштоўка з Францішкам Скарынам выйшла ў выданьні БНІМ у Нью Ёрку]. (Што чуваць?).

«Беларус», № 184, жнівень 1972, с. 6.

Пікарда, Гай.

На Скарынаўскіх сьвяткаваньнях. (Пераклад на беларускую мову Яна Запрудніка).

«Беларус», № 375, лістапад 1990, с. 2; № 376, сьнежань 1990, с. 2–3; № 377, студзень 1990, с. 4.

Піянер кірылічнага друку.

«Беларус», № 192, красавік 1973, с. 1.

Рэфэрат В.Тумаша «Скарынаў папярэднік Швайпольт Фэоль — пачынальнік усяго кірылічнага друку».

«Подзьвіг Скарыны». «L'impresa di Skarina».

«Беларус», № 398, люты 1993, с. 7.

Прамова міністра замежных справаў Беларусі П. Краўчанкі на адкрыцьці мэмарыяльнай дошкі ў гонар Ф. Скарыны ў Падуанскім унівэрсытэце.

Пр. М.

«Зь беларускага каменнага будаўніцтва XI–XIII ст.». З Крывіцкага Навуковага Таварыства Пранціша Скарыны.

«Бацькаўшчына», № 49(383), 8 сьнежня 1957, с. 4.

Пра Доктара Скарыну на Міжнародным Кангрэсе Гісторыі Мэдыцыны.

«Беларус», № 118, люты 1967, с. 2.

Пра скарынаведную працу Сымона Брагі ў СССР.

«Беларус», № 160, жнівень 1970, с. 5.

Прысутны.

Даклад пра Рыгора Хадкевіча [БНІМ].

«Беларус», № 151, лістапад 1969, с. 5.

Даклад В.Тумаша «Гетман Рыгор Хадкевіч як ідэйны пасьялоўнік др. Франьцішка Скарыны».

Р. М.

Кніга дакумэнтаў пра Скарыну. (В. І. Дарашкевіч. Францыск Скарына. Зборнік дакумэнтаў і матар'ялаў. Мінск, 1988. 250 с.).

«Беларус», № 354, сьнежань 1988, с. 6.

Р. М.

Шляхамі Доктара Скарыны. Пры нагодзе Скарынавай выстаўкі [у Беларускаім Грамадзкім Цэнтры ў Нью Ёрку].

«Беларус», № 81, сьнежань 1963, с. 3.

Рэфэрат аб Скарыне й выстаўка.

«Беларус», № 81, сьнежань 1963, с. 6.

Рэфэрат В. Тумаша пра жыцьцё й дзейнасьць Франьцішка Скарыны. [Нью Брансвік].

«Беларус», № 110, травень 1966, с. 6.

С. Б.

Паюбілейны юбілей.

«Беларус», № 225, студзень 1976, с. 1.

Замоўчваньне Масквой юбілею Скарыны.

С.С.

Новая публікацыя (Guy Picarda. The Allegorical Heraldry of Francis Skarina, London, 1992, 68 p.).

«Беларус», № 388, сакавік 1992, с. 6.

Аналіз Скарынінскіх гравюраў.

Скарынаведная кніга «Запісаў» БНІМ № 18.

«Беларус», № 355, студзень 1989, с. 5.

Скарына ў Маскве. (Сымон Брага. Доктар Скарына ў Маскве. БНІМ, Нью Ёрк — Мюнхэн, 1963, 32 с.).

«Беларус», № 85–86, травень 1964, с. 8.

Скарынаў парк на Градчанах.

«Беларус», № 88, ліпень 1964, с. 6.

Даклад В.Тумаша «Скарына — садоўнік караля Фэрдынанда» (БНІМ, Нью-Ёрк).

Скарынаўская ўрачыстасьць у Падзі. Франьцішка Скарыну — у сьвятыя.

«Беларус», № 395, лістапад 1992, с. 5.

Скарынаўскі міжнародны маршрут.

«Беларус», № 368, сакавік 1990, с. 5.

Падарожа па тых мясьцінах, дзе бываў Ф. Скарына.

- Скарынаўскія чытаньні ў Полацку.**
«Беларус», № 428, кастрычнік 1995, с. 5.
- Скарыніяна. Інфармацыйная нататка пра Ф. Скарыну ў лёнданскай каталіцкай The Tablet (6.10.1990).**
«Беларус», № 376, сьнежань 1990, с. 3.
- Скарыніяна. Факсімільнае выданьне Скарынавае Бібліі рыхтуе выдавецтва «Беларускай Савецкай Энцыкляпэдыі».**
«Беларус», № 361, жнівень 1989, с. 3.
- Скарынінская выстаўка ў Атаве. Асамблея Канадзкай Этна-Культурнай Рады.**
«Беларус», № 329, красавік–жнівень 1986, с. 4.
- Скарынінскі вечар у Варшаве.**
«Беларус», № 225, студзень 1976, с. 1.
- Скарынінскі год.**
«Беларус», № 325, студзень 1985, с. 1.
- Скарынінскі год на календары.**
«Беларус», № 367, люты 1990, с. 6.
- Скарыніяна.**
«Беларус», № 376, сьнежань 1990, с. 3.
Скарынаўскі рубель выпушчаны лёнданскай манэтнай фабрыкай у колькасці 3 мільёны.
- Скарыніяна ў БНІМе.**
«Беларус», № 75, сакавік 1962, с. 4.
Рэфэрат В. Тумаша «Скарына ў Маскве» і паведамленьне пра сабраныя кнігі й дакумэнты пра Скарыну.
- Скрабатун, Уладзімер.**
Скарынаўскі юбілей у Рызе.
«Беларус», № 478, люты 1991, с. 4.
- Станкевіч, Ст.**
Цені й блескі Скарынаўскага юбілею ў БССР.
«Беларус», № 126, кастрычнік 1967, с. 1.
- Тумаш, В.**
«Пяць стагодзьдзяў Скарыніяны, XVI–XX ст.», выд. БНІМ.
«Беларус», № 363, кастрычнік 1989, с. 5.
- Урбан, П.**
Дзіва вартыя выснавы ўкраінскага навукоўца.
«Бацькаўшчына», № 42–43(577–578), 22 кастрычніка 1961, с. 3–4.
Франьцішак Скарына — «украінскі першадрукар».

Усё яшчэ «Георгій» Скарына.

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 7.

Ф. Скарына: праваслаўны ці не?

«Беларус», № 361, жнівень 1989, с. 5.

Фляркоўскі, А.

Скарыну — слава!

«Беларус», № 128, сьнежань 1967, с. 6.

Перадрук з: «Літаратура і мастацтва», 15 жніўня 1967.

Артыкул расейскага дасьледніка-скарынаведа.

«Чатырыста пяцьдзясят год беларускага друку».

«Беларус», № 131, сакавік 1968, с. 2.

Выстава ў Публічнай бібліятэцы (Нью Ёрк), прысьвечаная Францішску Скарыне й гісторыі беларускага друку.

Шарупіч, Раман.

Угодкавы Скарынінскі зборнік БНІМ.

«Беларус», № 171, ліпень 1971, с. 2.

Шляхам Скарыны.

«Беларус», № 325, студзень 1985, с. 1, 6.

Я. З.

Скарынаўскія ўрачыстасьці ў ЗША. Госьці зь Менску ў Фундацыі П. Крэчэўскага.

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 4.

Я. З.

Скарынаўскія ўрачыстасьці ў ЗША. Квінскі каледж ушаноўвае Скарыну.

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 4.

Я. З.

Скарынаўскія ўрачыстасьці ў ЗША. У Аб'яднаных Нацыях.

«Беларус», № 374, кастрычнік 1990, с. 4.